

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה החשובה רודפת צדקה וחסד
מרת ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

ינו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 600

מסכת זבחים י"א - י"ז

בס"ד, י"ד כסלו תשע"א

השבוע בגליון

- ◆ יופיים הנדיר של בגדי הכהונה ותפקידם המיוחד
- ◆ דע לפני מי אתה עובד
- ◆ רמב"ן - בגדי הכהונה נהגו בבתי מלוכה
- ◆ החליפה הישנה והטובה
- ◆ האבנט של הכהנים והגרטל

- ◆ על קוצו של "הא"
- ◆ מהי הגירסה הנכונה בגמרא
- ◆ מצוות זריקת הדם ומצוות נטילת לולב, דומות?
- ◆ יש ליטול לולב, או להחזיק לולב?
- ◆ בגדי הכהונה, צורך הכהן או צורך עבודת המקדש

◆ כהן הדיוט שעבד ביום הכיפורים

דבר העורך

כוחו של דף גמרא

בפיו של הרב הרב ליפא פלמן שליט"א, מרבני בית מדרשנו, סיפור מפעים ומרגש, הנושא בחובו מסר בולט, פשוט וקולע - כוחו של דף הגמרא.

ערב אחד, בעוד מתיישב על מקומי למסירת שיעור הדף היומי באחד מבתי הכנסת בבני ברק, נכנס משה, מן המשתתפים הקבועים בשיעור, כשבקבוצותיו צעדה רעמת תלתלים ובחור מגודל מתחתיה. הוא היה שיפוצניק, ראו את זה עליו.

- **כבוד** הרב, הבחור הזה הוא השיפוצניק שלי, והוא רוצה לדעת מה זו גמרא. האם הוא יכול להשתתף בשיעור?

- **ודאי**, ודאי, מה זאת אומרת. איזו שאלה.

בזמן הקצר שנוותר עד לתחילת השיעור, סח לי משה: "בימים האחרונים הבחור הזה עוסק בביתו בעבודות שיפוצים. היום בעת שבקשתי ממנו לסיים את יום העבודה - אתה יודע, כבוד הרב, לא כל אחד משאירים לבד בבית... הוא התמרמר. עוד חצי שעה, הוא ביקש. תן לי רק לסיים את ההרכבה של השיברים. הבטחתי לו שאעשה זאת במקומו ובלבד שיניחני לנפשי ויתן לי ללכת.

תוך כדי שיחתנו גברה סקרנותו והוא תמה, "לאן אתה כל כך ממרהר?", "לכינוס כל שהוא", ענית לו. "כינוס? מה אתה מנכ"ל?", לא נותרה לי ברירה והסברתי לו שאני לומד גמרא במסגרת "הדף היומי", והזמנתי עלי שאלות צפויות.

"מה זה הדף היומי?"

"גמרא? זה לא קשור לקבלה?"

◀

גליזן 600

דף יא/ב את הכבש אחד תעשה בבקר

על קוצו של "הא"

בכל יום ויום מימות השנה הקריבו בבית המקדש שני כבשים לקרבן עולה, אחד בבוקר ואחד לקראת בין הערביים. קרבנות אלו קרויים "עולת תמיד", על שם שהקריבום בתמידות. במשא ומתן שבגמרתנו מבואר, כי את זמן הקרבת הכבש השני - בין הערביים, ניתן ללמוד מן הפסוק המתייחס לתמיד של שחר (במדבר כח/ד): "את הכבש אחד תעשה **בבקר**", משמע, שאת זולתו יש להקריב לקראת ערב בלבד.

מהי הגירסה הנכונה בגמרא: טעות יש כאן בגירסת הגמרא, קובע בעל "שיטה מקובצת"; הפסוק שאותו ביקשה הגמרא לצטט הוא "את הכבש האחד", הנאמר בפרשת תצווה (שמות כט/ט), ולא את הפסוק "את הכבש אחד" המופיע בפרשת פנחס, כלעיל. ואילו הרש"ש דווקא מחזק את גירסת הגמרא שלפנינו, אשר לדבריו ביקשה להביא את הפסוק מפרשת פנחס העוסק בקרבן התמיד, ולא את הפסוק מפרשת תצווה העוסק בציווי זמני לתמיד שהוקרב בשבעת ימי המילואים במדבר סיני. לכאורה, התדיינות זו אינה מובנת, וכי מה הבדל יש בין "אחד" ל"האחד", הן שניהם אחד הם, לא כן?

ההבדל בין "האחד" ל"אחד": הגר"ז מבריסק זצ"ל (פרשת תצווה) חושף בגאונותו את ההבדל בין "אחד" ל"האחד". במשנה (מנחות מט/א) נאמר, שתמיד של בין הערביים קרב גם אם לא הוקרב תמיד של שחר. לא כן בחנוכת המזבח בשבעת ימי המילואים, שם הותנתה הקרבת תמיד של בין הערביים בהקרבת תמיד של שחר [משום שאין מחנכים את המזבח, אלא בתמיד של שחר]. מעתה, בפרשת תצווה העוסקת בתמיד של חנוכת המזבח, כתבה התורה "הכבש האחד", הוא **הראשון**, "האחד", כי בהעדרו לא יוקרב זולתו. אולם בפרשת פנחס, העוסקת בקרבן התמיד לדורות,

צעילוי נשמת

הר"ר **חיים אהרן ברלינר** ז"ל

בן ר' ישראל יצחק הי"ד

נלב"ע ט"ו בכסלו

תנצב"ה

הונצח ע"י חתנו ובתו **אבי ומאידה שנור** שיחי

צעילוי נשמת

הרה"ח ר' **מאיר ברסלוינר** ז"ל

בן הרב מנחם מנדל זצ"ל נלב"ע י"ט בכסלו תשמ"ד

וזוגתו מרת **בלומה רבקה** ע"ה

בת הר"ר מנחם ראובן ז"ל נלב"ע י"ז בכסלו תשנ"ח

תנצב"ה

הונצחו ע"י בנם ידידנו הר"ר **חיים דוד ברסלוינר** ומשפחתו שיחיו - רמת גן

צעילוי נשמת

מרת **שרה הולנדר** ע"ה

ב"ר אהרון לייב ז"ל

נלב"ע י"ט בכסלו תש"ס

תנצב"ה

הונצחה ע"י בעלה

הר"ר **חיים שמחה ישראל הולנדר** שיחי

לעילוי נשמת

הר"ר **פנחס יוסף איצקוביץ** ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע ט"ז בכסלו תשנ"ט

תנצב"ה

נר ה' נשמת אדם

נאמר "הכבש אחד" בלבד. אין הוא ראשון, משום שהשני אינו תלוי בו, ולפיכך הוא אינו חלק מסדרה [ביאור זה מצדיק את שיטת הרש"ש, ועדיין צריך ביאור גירסת ה"שיטה מקובצת"].

דף יד/א הואיל וכתוב ולקח

מצוות זריקת הדם ומצוות נטילת לולב, דומות?

מה למצוות לולב ולמסכת זבחים? מתברר, כי נידון הלכתי מרש"י מגשר בין שני נושאים שונים לחלוטין - נטילת לולב וזריקת דם קרבן חטאת על המזבח. אמרה תורה (ויקרא כג/מ) "ולקחתם לכם... פרי עץ הדר" וכו', ומכאן, שיש צורך **לקחת, ליטול**, את ארבעת המינים כדי לקיים בהם את מצוות **נטילת** ארבעת המינים.

יש ליטול לולב, או להחזיק לולב? הבה נחקור: "ולקחתם" פירושו נטילת הלולב והבאתו אל תוך היד, או שמא פעולה מקדימה זו אינה חלק מן המצוה, אלא החזקת הלולב בתוך הידים היא היא עיקר המצוה?

נטיב להבין את צדדי הספק על ידי בחינת המקרה הבא: יהודי נרגש עמד בסוכות והחזיק בידיו את ארבעת המינים מחצות הלילה עד שהאיר הבוקר. האם משעלה השחר הוא קיים את מצוות נטילת ארבעת המינים בכך שהללו לפותים בין כפות ידיו, או שמא לא קיים זה **ולקחתם**, מאחר שהוא לא **לקח**, הוא לא נטל, אלא **החזיק** בלבד [דוגמה נוספת: אדם שהניחו ארבעת המינים בכפות ידיו והוא מחזיקם]. שאלה זו נידונה לראשונה על ידי בעל "ערוך לנר" ("ביכורי יעקב" סימן תרנ"ב ס"ק י'), ומיני אז, הפכו בה גדולי הדורות וגילו בה פנים רבות, אחת מהן קשורה במישרין לסוגייתנו, כלהלן.

אחת מארבע העבודות בקרבן היא ה"זריקה", זריקת דם הקרבן על גבי המזבח. זריקת דם קרבן החטאת נעשית על ידי הכהן המזהב באצבעו מן הדם שבכלי. בסוגייתנו מבואר, שמאחר שנאמר בתורה (ויקרא ד/ל) "**ולקח** הכהן מדמה באצבעו...", עליו ליטול בעצמו מדם הקרבן המכונס בכלי, ואם הגיעה טיפת דם לאצבעו של הכהן בדרך לא דרך, אין הוא רשאי להזותה. הרי לנו כי ציווי התורה "ולקח" אינו בא לידי מיצוי בהחזקת החפץ בידיים, אלא גם הבאתו אל הידים מהווה חלק מן הפעולה. מעתה, לכאורה, גם במצוות נטילת לולב יש **לקחת** את ארבעת המינים ולא רק להחזיקם (שו"ת "דברי מרדכי" ושו"ת "בנין שלמה" סימן מ"ח).

אי אפשר להחזיק חומר נוזלי: אולם ראייה יפה זו מסוגייתנו, נדחתה על ידי שניים מרבתינו, כל אחד מנימוקו הוא. רבינו הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצ"ל (שו"ת "משיב דבר" ח"א סימן מ'), דחה ראייה זו על ידי הצבת חילוק מזהיר בין נטילת לולב לזריקת דם. אמנם, כאשר התורה מצווה "ולקחתם", "ולקח", הרי שעל האדם לבצע פעולה מסויימת שתחשב כלקיחת החפץ. והנה, המחזיק בידו לולב, לופת את אצבעותיו סביבו ומאמץ את שריריו בכל רגע נתון, שאם לא כן, יפול הלולב ארצה. לפיכך, החזקת הלולב בידיים מהווה פעולה בחפץ. לעומת זאת, אדם אינו יכול להחזיק בידיו נוזל. לו רק ינסה לעשות כן, יחמוק הנוזל מבין אצבעותיו. כלומר, המצאות הנוזל על ידו של האדם אינה כרוכה בפעולה בחפץ. לפיכך, מוטל על הכהן ליטול את הדם מן הכלי, שאם לא כן, במה קיים את ציווי התורה "ולקח"...

גם ה"חזון איש" זצ"ל (או"ח סימן קמ"ט אות ב'), דחה ראייה זו מסיבה פשוטה. לגבי ארבעת המינים התורה מצווה "ולקחתם לכם", אך לא נאמר מהיכן. אולם בציווי התורה "ולקח" את הדם, נאמר לקחתו מתוך כלי השרת. מעתה, ברור כי ציווי התורה "ולקחתם" לולב אינו מתייחס לנטילת ארבעת המינים ממקום פלוני, כי אם לנטילתם למקום פלוני, היינו, לכפות הידיים. לעומת זאת, ציווי התורה "ולקח" את הדם, מתייחס גם ללקיחתו ממקום מסויים, מכלי השרת, ולפיכך מבואר בסוגייתנו כי אם הדם הגיע אל ידו של הכהן שלא על ידי לקיחה, אין לקיים את מצוות הזריקה בדם זה [חשוב לציין, כי הגר"י קנייבסקי זצ"ל, "קהילות יעקב" ברכות, סימן ו, מעיר לנכון, כי בשאלה הנ"ל תלוי הנידון הידוע אם המחזיק את ארבעת המינים במשך זמן ארוך מקיים מצווה ממושכת, או שקיים המצוה אינו אלא ברגע הראשון לנטילתם. אם המצוה היא ההבאה לתוך ידיו, ודאי שאין בהמשך האחיזה משום מצוה כלל].

דף יז/ב בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם

בגדי הכהונה, צורך הכהן או צורך עבודת המקדש

מבואר בגמרתנו, שהכהן חייב להיות לבוש בבגדי כהונה בעת עבודתו ואם אינו לובשם עבודתו פסולה. כאשר נתבונן בהלכות בגדי הכהונה נמצא, שאפשר להגדיר את חובת לבישת בגדי הכהונה

"כמה חומר צריך ללמוד כדי לקבל תואר?"
אתה יודע מה, אמרתי לו, במקום לשאול כל כך הרבה, בא תראה במה מדובר. הוא הסכים, והנה הוא פה, כבוד הרב, להיווכח מה זו גמרא.
השעה שבע. משתתפי השיעור ישבו סביב השולחן הארוך, והשיעור החל. באותה תקופה למדנו את הפרק הראשון במסכת שבת, ועסקנו בסוגיות על ענייני טומאה וטהרה.
השיפוצניק לא היה ביישן.
"כבוד הרב, מה זו טומאה?"

היתה זו השאלה הראשונה בסדרת השאלות ששצפו מפיו. הוא התעניין, התערב, גם ניסה לעזור פעם... ונהנה מאד. באותו יום התקדמנו שתי שורות בלבד בגמרא. כעשרים וחמש דקות מן השיעור בן מחצית השעה הוקדשו למתן תשובות על קושיות מיודענך.

ציבור המשתתפים קיבל זאת בהבנה. השתוקקותו הכנה והתעניינותו האמיתית גרמו לנו להרגיש מחוייבים לסייע לאחינו, בן אומתנו, לצעוד את הפסיקה הרוחנית הראשונה בחייו, לתמוך בידו, לכוון את רגליו, לתפוס אותו טרם נפילה ולהראות לו את הכיוון. מעט ולאט, כפי שאומר הפתגם "גם רומא לא נבנתה ביום אחד".

סיימתי את השיעור, נפרדתי ממנו לשלום, וידעתי, כמו שאר משתתפי השיעור, כי גם מחר נשהה בחברתו.

מני אז, במשך מספר שבועות, צעד הבחור מידי יום ביומו משכונת מגוריו, באחת מפנינותיה הירוחשות של בני ברק, לעבר בית הכנסת, כדי להשתתף בשיעור "הדף היומי". הוא נהנה, השתתף, למד גם מתי לא להתערב, התאמץ, רכש מושגים כלליים, ו... הבין, כי דף הגמרא חולל בגמרא מהפכה.

ערב אחד, היה זה עם סיום אחד השיעורים, הוא פנה אלי ואמר: כבוד הרב, אשמח להסיע את הרב ברכבי. יש לי שאלה קטנה.

להרדתי התברר, שבמשך שנים התמחה מיודענך בשיווק מכשירי רדיו-דיסק מיד שנייה למכוניות, לא תמיד בהסכמת היד הראשונה... הוא רצה לדעת כיצד עליו לנהוג במכשירים שנותרן ברשותו, מאחר שאינו זוכר מהיכן נטלם.

שאלה קטנה.

ירדתי מרכבו בזהירות, תוך שאני בודק פעם ופעמיים אם ארנקי נותר על היכנו.
לבקשתו, קישרתי אותו עם רבנים שהעניקו לו הכוונה והורוהו את הדרך אשר יעשה. זו היתה הפעם האחרונה שראיתיו במסגרת השיעור. הוא נרשם למסגרת מתאימה, המיועדת לספק את צרכיהם ודרשותיהם של אנשים מוכשרים, החפצים להספיק הרבה בזמן קצר.

לפני חצי שנה, בסיומו של שיעור במסגרת "הדף היומי" הבחנתי באברך שעמד בפניה המסמן לי, כי הוא מבקש לשוחח עמי.

- **כבוד הרב**, אתה מכיר אותי?
נפלנו זה בזרועותיו של זה. המילים נעתקו מפיו. "כבוד הרב", הוא אמר בהתרגשות, "אתה זוכר שלימדת אותי על טומאה ועל טהרה? היום אני לומד את הסוגיות הללו עם "ראשונים" ו"אחרונים"!

דמעות חמות זלגו מעיניו. "שלושים שנה", הוא סיפר, "לא דרכתי בבית כנסת. לא ידעתי מאומה. כלום. והנה, דף גמרא אחד, מתוך מדבש ויקר מזהב, שינה אותי לחלוטין והעניק לי את חיי במתנה!"

נחו של דף גמרא!!!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ר: mendelson@meorot.co.il

פנינים

דף י"ד/ב מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה

ארבעה תפקידים לכהנים

הגר"ח קנייבסקי שליט"א מצוין כי כל תפקידי הכהנים מוזכרים בפסוק (דברים כא/ה): "ונגשו הכהנים בני לוי כי במ בחר ה' אלוךך לשרתו ולברך בשם ה', ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע". שירות [עבודה בבית המקדש]. ברכת כהנים, כל ריב - יש להושיב כהנים בסנהדרין (רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב הל' ב), וכל נגע - ראיית נגעים. סדר זה, הוא אומר, אינו מקרי. בעלי מומים פסולים לעבודה, ואין הכהן רשאי לשבת בעבודה וברכת כהנים. בשניהם ובסנהדרין כהן קטן פסול, וראיית נגעים כשרה בכלום.

דף י"ד/ב ואמר מר זו הולכת איברים לכבש

בין הולכה להולכה

סוגייתנו מבחינה בין הולכת דם להולכת איברים. למעשה, ההבדל בין הולכת דם להולכת האיברים בולט בכמות הכהנים המולכים. בעוד שבדרך כלל כהן אחד הולך את הדם למזבח, הולכת האיברים נעשתה על ידי כהנים רבים. רמז לכך מצוי בתיאור עבודת אהרן הכהן ביום השמיני למילואים, כאשר לגבי הולכת הדם כתוב (ויקרא ט/יב): "וימצאו בני אהרן אליו את הדם" - "וימצאו" חסר י, ואילו לגבי איברי הקרבן העולים להקטרה על המזבח נאמר (שם ט/יג): "ואת העלה המצויא אליו". כי אכן, בדרך כלל הולכת האיברים לכבש נעשית בידי רבים, אך הולכת הדם נעשית בידי כהן יחיד ("טעמא דקרא").

בשני אופנים שונים זה מזה: **א. הכהן** זקוק לבגדי הכהונה בעת עבודתו. **ב. עבודת המקדש** זקוקה לבגדי הכהונה. כלומר: יתכן שהכהן זקוק לבגדי הכהונה, משום שהם מכשירים אותו לעבודת המקדש, ויתכן שהוא עצמו אינו חסר מאומה, הוא כהן כשר לעבודה, אלא שבהתאם לכללי העבודות במקדש יש לעשותן בבגדי כהונה בלבד. הבגדים, אפוא, אינם צורך הכהן, אלא צורך העבודה. שני אופנים אלו אינם סותרים זה את זה, ושניהם יכולים לדור זה לצד זה.

מסוגייתנו בה נאמר: "**בזמן שבגדיהם עליהם - כהונתם עליהם**" מוכח, כי הבגדים נדרשים להכשרת הכהן לעבודה במקדש [אפשרות א']. עדיין יש לברר, אם בגדי הכהונה הם גם חלק מהלכות עבודת המקדש. בשאלה זו מסתפק הגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל, בספרו "אתוון דאורייתא" (כלל י"ט), המבהיר את הספק על ידי המקרה הבא: כידוע, כהן הדיוט לובש ארבעה בגדים [מכנסים, כתנת, אבנט ומגבעת], ואילו הכהן הגדול לובש שמונה בגדים [מכנסים, כתנת, אבנט, מעיל, אפוד, חושן, מצנפת וציץ].

כהן הדיוט שעבד ביום הכיפורים: מה דינו של כהן הדיוט הלבוש בארבעת בגדיו, אשר ביצע **ביום הכיפורים** את העבודות המוטלות על הכהן הגדול? ובכן, אם לבישת בגדי כהונה נדרשת מחמת הלכות עבודת המקדש, הרי שבציווי התורה שהכהן הגדול בלבד יבצע את עבודות יום הכיפורים, נכללה גם ההוראה שיש צורך בשמונה בגדים לביצוע עבודות אלו, ולפיכך, דינו של כהן הדיוט זה למיתה, כמבואר בסוגייתנו דינו של כהן "מחוסר בגדים". אולם, אם לבישת הבגדים היא מדיני הכהנים בלבד, כהן זה לבש את כל בגדיו ולא עבר אלא על מצוות עשה מן התורה, שעבודות יום הכיפורים יתבצעו על ידי הכהן הגדול בלבד.

ספק זה פושט הגר"י ענגיל זצ"ל מן האמור במדרש רבה (ויקרא פרשה כ'), על נדב ואביהו שנתחייבו מיתה, מאחר שלא לבשו "מעיל", שהוא אחד מבגדיו של הכהן הגדול, בעת שנכנסו להקטיר קטורת בקודש הקדשים. הרא"ש (ש"ת כלל י"ג סימן כ"א) מפרש שאף על פי שהם לא היו כהנים גדולים, מאחר שהם עסקו בעבודת הכהן הגדול, הקטרת קטורת, היה עליהם ללבוש מעיל בעת עבודתם! הרי לנו, שלבישת בגדי הכהונה נדרשת גם עקב הלכות עבודת המקדש, ומאחר שעבודת הקטורת ניתנה לכהן הגדול, הרי שעבודתה דורשת שמונה בגדים.

סיוע לכך הוא גם מביא מן הגמרא לקמן (פח/ב), בה מבואר, שבגדי הכהונה מכפרים, תוך פירוט אילו עוונות מתכפרים על ידי כל בגד. לו בגדי הכהונה נדרשים לכהן כדי להכשירו לשמש במקדש בלבד, אין כל סיבה שהם יכפרו על עוונות. אולם, אם הכהן נדרש ללבשם גם משום שהלכות עבודת המקדש קובעות שיש לעשותן בבגדי כהונה בלבד, ברור שגם הבגדים מכפרים, שהרי עבודות המקדש, הקרבת קרבנות וכדומה, מכפרות על עוונות ישראל [גם בספרו "בית האוצר" ח"ב כלל י' נזקק מהר"י ענגיל זצ"ל לשאלה זו, והוא מצטט את דברי בעל ה"אור החיים" הקדוש", שמות כח/ב, מהם עולה, כי לדעתו הבגדים אינם מצורך העבודה] [עיין בגר"ז שביאר ע"ד זו את דעת הרמב"ם, בספר המצוות מצווה ל"ג, שמנה את לבישת בגדי הכהונה כמצוות עשה בפני עצמה].

דף יח/ב בד שיהו חדשים

יפיים הנדיר של בגדי הכהונה ותפקידם המיוחד

בעת עבודתם בבית המקדש נדרשו הכהנים ללבוש בגדים מיוחדים, הלא הם "בגדי כהונה". רמב"ן (שמות כח/ב) מצוין, כי יש לעשות בגדים אלו "סלשמן" [היינו, בשעת עשייתם יש לכוון, כי הם נעשים לשם בגדי כהונה], כפי שיש לעבד קלף של ספר תורה לשם מצווה [עיין "מנחת חינוך" מצוה צ"ט, סעיף ט' שכתב, כי בנידון זה נחלקו בירושלמי, יומא פ"ג הל' ו', ועיין שם שכתב כי לדעת הרמב"ם אין צריך עשייה לשמה].

על פי האמור בסוגייתנו פסק הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ח הל' ד'): "בגדי כהונה, מצוותן שיהיו חדשים, נאים ומשולשים כדרך בגדי הגדולים, שנאמר - לכבוד ולתפארת".

דע לפני מי אתה עובד: ספר החינוך (מצוה צ"ט) עומד על שרשי מצוות בגדי הכהונה ומסביר, ש"השליח המכפר", הלא הוא הכהן, צריך להקדיש את כל מעייניו לעבודת הקודש. לפיכך הליבושו בגדים מיוחדים, כדי שכל מקום בגופו יזכיר לו את תפקידו ומיד יזכר ויתעורר בלבו "לפני מי הוא עובד". "החינוך" מפליא להשוות את בגדי הכהונה לתפילין: "וזה כעין תפילין, שנצטוו הכל להניח בקצה הגוף, כדי שיהיה לזכרון מחשבת הכשר". זו הסיבה, מבאר "החינוך", שאורך הכתנת הוא עד למעלה מן העקב, שירגיש בה בכל עת; אורך השרוול הוא עד כף ידו, גם כן כדי שיחוש בו; את

נסא דברכתא

מעומקא דליבא

נשגר בזאת ברכת מזל טוב

לרגל השמחה השרויה במעונם של

הרבנים מגידי השיעורים מבית מדרשנו

הרה"ג יצחק דרזי שליט"א

ביהכ"נ אהל דניאל - נתניה

לרגל הולדת הבת

הרה"ג מנחם מנדל הגר שליט"א

ביהכ"נ מקור ברוך, סערט וז'ניץ - בני ברק

לרגל הולדת התאומים

הרה"ג משה מתתיהו וסרמן שליט"א

ביהכ"נ אביעזר ש"ל גילה - ירושלים

לרגל הולדת הבת

בברכת התורה ולומדיה

מאורות הדף היומי

לעילוי נשמת

מרת **מאלה קייזמן** MALA KAZMAN ע"ה

ב"ר חיים זאב ז"ל נלב"ע י"ז בכסלו

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחת ריישר הי"ו

The Reischer family - ארה"ב

לעילוי נשמת

הרב **יחזקאל הרטמן** ז"ל

ב"ר שלום ז"ל נלב"ע י"ח בכסלו תשל"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י נכדיו שיחיו למשפחת פורטוביץ

ראשו פארה המצנפת, שאורך הבד ממנו היתה עשויה הגיע לשש עשרה אמה, "כדי שיראה אותה בכל עת שישא עיניו"; האבנט שעל מותניו הסתלסל לאורך שלושים ושתיים אמה, שמתוך עביו, זרועותיו של הכהן נוגעות בו בכל עת, והוא נזכר בסילודין במקום המצאו ובתפקידו הקדוש.

רמב"ן - בגדי הכהונה נהגו בבתי מלוכה: רמב"ן כתב (שמות כח/ב), כי בגדי הכהונה נהגו בבתי המלוכה כבר בתקופת המלכים הנזכרים בתורה, והוא מעיד על המצנפת, כי היא "ידועה גם היום למלכים ולשרים הגדולים". כה יפים היו בגדי הכהונה, עד כי הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל ("באר יצחק" י"ד סימן ל"ב), מצא לנכון לחדש, שכהן אינו רשאי ללבוש את בגדי הכהונה בעת אבלותו.

בספרו "מורה נבוכים" (ח"ג פרק מ"ה) מסביר הרמב"ם, שהתורה ציוותה את הכהנים ללבוש בגדים נאים, משום "שההמון לא יגדל אדם אצלם בצורתו האמיתית, אלא בשלמות אבריו ויופי בגדיו". כלומר בכחה של התפאורה החיצונית להשפיע על הלבבות ולגרום שהכל יכבדו וירוממו את בית המקדש [כל האמור הוא מהצד הנגלה של טעמי המצווה. עיין עוד ברמב"ן שם].

החליפה הישנה והטובה: פרט מעניין מהלכות בגדי כהונה, הדגיש בעל "תורה לשמה" (סימן צ"ט) בפני יהודי שבמלתחתו נחו אחר כבוד שתי חליפות. האחת חדשה - שאינה תפורה כמנהג המקום, והאחרת ישנה, אך תפורה כמנהג המקום. האיש פנה אל רבי יוסף חיים זצ"ל בשאלה, באיזו חליפה עליו לכבד את השבת, בזו החדשה והשונה, או בזו הישנה והרגילה. עליך ללבוש את החליפה הישנה והטובה, הורה לו הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל, שכן, ברמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ח הל' ד) נפסק, שכהן שלבש בגדים ארוכים או קצרים, עבודתו פסולה, אך כהן שלבש בגדים ישינים, עבודתו כשרה בדיעבד.

דף יח/ב ואבנט מיגז גאיז

האבנט של הכהנים והגרטל

רבים וטובים נוהגים לחגור אבנט, הלא הוא הגרטל, בעת התפילה. הכהנים חגרו גם כן אבנט בעת עבודתם בבית המקדש. במאמר הבא נעסוק בתפקידו הייחודי של ה"אבנט", ובהשלכותיו על חגירת הגרטל בשבת קודש.

בסוגיינתו אומר רב כי "אבנט מיגז גאיז" - האבנט גוזר וחותר. כלומר, כהן שלבש מעיל, מבגדי הכהונה, העשויים לפי מידתו, וחגר אבנט עליהם, כך שהמעיל נמשך כלפי מעלה, עבודתו פסולה, שכן, האבנט "מיגז גאיז", היינו, האבנט חתך את הבד שמתחתיו, והרי לפנינו בגד קצר שאינו ראוי ללבישה, וכהן שלבש בגד שלא לפי מידתו, עבודתו פסולה.

הגאון רבי דוב בער קראסיק זצ"ל ("פתחי עולם" פרק כ"א ס"ק ד), מרבני ליטא, למד את גמרתנו כפשוטה, שהבד תחת האבנט, נחשב כחתוך. ואל יקשה המקשה, הרי כל כהן חגר אבנט, ואם כן מעילו חתוך היה? מאחר שכן ציוותה התורה על הכהן - לחגור אבנט על מעילו. אולם, כהן זה לבש מעיל שהאבנט קיצר אותו יתר על המידה, ולפיכך, נפסלה עבודתו.

אין להשחיל את חוטי הציצית בחגורת המכנסיים: הגאון הנ"ל אף קבע בעקבות כך, כי לכל אדם אסור להשחיל את חוטי הציצית בין המכנסים לחגורת המכנסיים, משום שהחגורה "גוזזת" את החוטים, והרי הם כמי שאינם מחוברים לציצית!

בעל שו"ת "משנה הלכות" (ח"ג סימן מ) תמה, כי לדבריו, במקום שאין עירוב, גם אסור לאדם לחגור "גרטל" על בגדיו בשבת, משום שבכך הוא "גוזז" את חלקו התחתון של מעילו שמעתה אינו נחשב לבוש ואסור לטלטלו... [עיין שם שפירש, שהרי אין רצונו כלל לקצר את בגדו, אלא להיפרך, זה בגד נוסף ואינו דומה כלל לסוגיינתו העוסקת במי שרצונו לקצר את בגדו, ועיין שם מה שהוסיף עוד לבאר].

לומדי הדף היומי כמהים בוודאי לדעת, סוף סוף, "מיגז גאיז" זה מהו. ובכן, רב אינו מתכוון לומר, שחגירת האבנט גוזרת את הבגד שמתחתיו, אלא רצונו לומר, שכאשר כהן לובש בגד ארוך והוא מקפל את המכפלת מתחת לאבנט, הרי ששוב ביחס לאדם זה הבגד כבר אינו ארוך יתר על המידה, מאחר שברגע זה הוא מתאים למידתו. האבנט, אם כן, קיצר את מידת הבגד ביחס לאדם הלוכשו, שמעתה הבגד מונח עליו בצורה מדוייקת, כנדרש מכהן, אך לא קיצר את שיעור הבגד ("נשמט אדם" כלל י"א ס"ק ג). [הפוסקים גם דנים אודות חגירת גרטל בשבת במקום שאין מטטלים בו. עיין שו"ת "אגרות משה" או"ח ח"ג סימן מ"ו, שו"ת "באר משה" ח"ג סימן ס"ד-ס"ו, "ברית עולם", המוציא סימן ט"ו ו"ז, "אז נדברו" ח"ה סימן כ"ג, "מנחת יצחק" ח"ה סימן מ"א, "ארחות רבינו" ח"א עמ' קל"ה, "שמירת שבת כהלכתה" פרק י"ח סעיף ה'].

הצטרף עכשיו למעגל הלומדים

ותן חלקנו

ספר לימוד יומי, בחלוקה חודשית - בכל יום משנה אחת, הלכה אחת ואגדתא. מנוי וקל! בכל חודש ספר חדש מגיע אליך! חייג עכשיו: 1700-500-151 ניתן להשיג בחנויות הספרים

קטע יומי מתוך הגליון השבועי "מאורות הדף היומי - לילדים"

מסכת עבודה זרה • דף י"א • יום ראשון י"ד בכסלו

זמן קרבן התמיד

ילדים יקרים!

היום יש לנו הזדמנות מעניינת לראות איך חז"ל הקדושים דרשו הלכות שונות מן התורה. קלנו יודעים שבבית המקדש מקריבים שני קרבנות תמיד בכל יום, אחד בבקר ואחד לפנות ערב. התורה הקדושה מצוה (שמות, פרק כ"ט, פסוק ל"ט): "את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים". "בין הערבים" הוא כנוי שמקבל להשתמש בו לשעות אחר הצהרים המאוחרות, אבל הגמרא מביאה דעה שבתורה לפעמים הכנוי הזה מתייחס לכל היום והכונה היא בין הערב של אחרון ללערב של היום. אם כך, מנין יודעים שאת קרבן התמיד השני צריך להקריב לקראת ערב? שימו לב: התורה אומרת "את הכבש האחד תעשה בבקר". מכאן דרשו חז"ל - רק הראשון בבקר, אבל השני אינו קרב בבקר אלא רק לקראת ערב.

כל יום הילד שלך לומד, מוסיף ידיעות בתורה!

למנוי לגליון לילדים חייג: 1700-500-151 חודש היכרות חינם

